

Tyge Brahesdage

På en Tyge Brahesdag går alting én imod. Det ved enhver, og tidligere vidste man tillige, at det drejer sig om ganske bestemte dage, hvilke kunne de gamle på fingrene. Skulle det alligevel knibe for én og anden, var det let at finde datoerne. De stod at læse i trykte kalendere, i historiske fremstillinger eller i manuskripter fra lærde samleres arkiver. Som eksempel på det sidste skal der her citeres fra en omfattende notesamling om den berømte astronom, som historikeren Jacob Langebek (1710-75) har efterladt sig.

»Dette efterskrevne er fundet af en pige ved navn Kirsten Emmersdatter på Hven udi en mur, som salig Tyge Brahe selv har skrevet med hans egen hånd.

Der er 32 dage om det ganske år, for dem skal man tage sig i vare, thi de er meget skadelige, og er altid udi landet, mens verden står. — « Derefter følger en liste over dagene.

Januar har..... 7 dage, d 1. 2. 4. 6. 11. 12. 20.
Februar 3 dage, d 11. 17. 18.
Marts 4 dage, d 1. 4. 14. 16.
April 3 dage, d 10. 17. 18.
Maj 2 dage, d 7. 8.
Juni 1 dag, d 6.
Juli 2 dage, d 17. 21.
August 2 dage, d 20. 21.
September 2 dage, d 10. 18.
Oktober 1 dag, d 6.
November 2 dage, d 6. 10.
December 3 dage, d 6. 11. 18.

Og lidt om virkningerne: »Bliver nu noget menneske født på nogen af disse dage, det lever ikke længe, og om det end længe lever, så sanker det dog stor armod. — Hvilket menneske, som bliver syg på nogen af disse dage, det bliver sjældent eller aldrig tilpas igen. — Hvilket menneske, som fester eller haver bryllup på nogen af disse dage, går det ikke vel, men kommer i stor armod og elendighed. — Det menneske, som flytter af et hus i et andet eller af en tjeneste i en anden eller af et land i

et andet, det skal vendes om til bedrøvelse. — Det menneske, som vandrer på nogen af disse dage, kommer sjældent eller aldrig frem igen uden bedrøvelse. — Man må ikke give sig til tinge eller rettergang på nogen af disse dage. Man taber vel på en retfærdig sag«.

Helt sikre på historien om Kirsten Emmersdatters fund kan vi ikke være, andre steder optræder hun nemlig med efternavne som Endersdatter, Eimersdatter eller Fransdatter. Nogle gange er findestedet angivet som Eiserums kloster. Om tidspunktet for fundet hersker der også uenighed: 1616, 1620 og 1650 nævnes. Alt dette kan vi dog se bort fra. Det viser sig nemlig, at listerne med de 32 dage sammen med opregningen af de uheldige konsekvenser stort set er overtaget fra en latinsk sproget bog om kalendervæsen, »Fasti Daniici«, som lægen og samleren Ole Worm udsendte første gang 1626. Her nævnes Tyge Brahe ikke.

Hvordan og hvornår oplysningerne fra Worms kalenderbog er blevet knyttet sammen med Tyge Brahe, er det til nu ikke lykkedes at opklare. Astronomen gør sig i denne forbindelse først bemærket i 17- og 1800-årene. I et skrift fra 1831 finder vi til afveksling nogle dage, der viser den anden vej. 26. januar, 9. og 10. februar samt 13. juli er udpeget som »særdeles lykkelige«. Men jammerdagene er altså — selv med denne tilføjelse — stadig i overtal, og det svarer måske meget godt til det virkelige liv.

Jens Vellew

(1546-1601)

(1588-1654)

Sagens hovedpersoner, Tyge Brahe og Ole Worm. — To malerier, det første af ukendt kunstner, det andet af Karel van Mander.